

- е) корисливий мотив (3.1 %);
- є) високий рівень особистісної тривожності (1 %);
- ж) низький рівень розвитку інтелекту (10.5 %);
- з) скрутне матеріальне становище українських родин (6.3 %);
- к) неналежне виховання дітей (20 %);
- л) байдужість суспільства до даної проблеми (5.2 %).

Отже, існують різні види детермінантів булінгу, які можуть бути як окремими, так і комбінованими чинниками, які і спонукають до його вчинення.

Список використаних джерел

1. Мельниченко А. А., Тілікіна Н. В. Передумови та причини виникнення цькування. Лекція 3. – 2019. URL: https://edx.prometheus.org.ua/assets/courseware/v1/da719043af200eefe0c8f1347eff7736/asset-v1:MON+AB101+2019_T2+type@asset+block/МОДУЛЬ-1_Булінг-як-явище_конспект.pdf.

Мостепанюк Людмила Олександрівна,
доцент кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВІДБУВАННЯ ДОВІЧНОГО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Анотація. Аналізуються умови звільнення від відбування довічного позбавлення волі в деяких зарубіжних країнах. Акцентується увага на змінах до ряду нормативно-правових актів, що регулюють питання відбування довічного позбавлення волі в Україні.

Ключові слова: довічне позбавлення волі, звільнення від відбування покарання, помилування.

Summary. The conditions of release from life imprisonment in some foreign countries are analyzed. Attention is drawn to changes in a number of legal acts regulating the issue of life imprisonment in Ukraine.

Keywords: life imprisonment, imprisonment, pardon.

При удосконаленні умов відбування покарання у вигляді довічного позбавлення волі в Україні доцільно враховувати багаторічну практику застосування даного виду покарання за кордоном.

При удосконаленні умов відбування покарання у вигляді довічного позбавлення волі в Україні доцільно враховувати багаторічну практику застосування даного виду покарання за кордоном.

У США засуджені до довічного позбавлення волі користуються короткостроковими, часом – навіть тривалими побаченнями з родичами. У випадку смерті близьких родичів засудженим до довічного позбавлення волі іноді дозволяється бути присутніми на похоронах. Особи, засуджені до довічного позбавлення волі, мають

право на одержання освіти, підвищення професійної підготовки, писати і видавати книги.

Засуджені до довічного позбавлення волі у Великобританії відбувають покарання у тюрмах, мають однаковий правовий статус, на них розповсюджуються однакові умови щодо їх утримання. Усі засуджені забезпечуються в рівній і достатній мірі їжею, одягом за сезоном, постільними речами, всі мають право на отримання освіти, на листування і прогулянки. До вказаної категорії осіб застосовуються різні види дострокового звільнення від подальшого відбування довічного позбавлення волі, в результаті чого засуджені в середньому відбувають позбавлення волі строком 14 років.

У Швеції засуджені до довічного позбавлення волі мають право звернутися до уряду з проханням про скорочення терміну покарання з урахуванням каяття засуджених та їх позитивної характеристики. Уряд може змінити такій особі довічне позбавлення волі на фіксований строк позбавлення волі, що в подальшому є підставою для дострокового звільнення під обов'язковий п'ятирічний нагляд служби пробачії.

У Канаді кожна особа, яка відбуває довічне позбавлення волі, має право на звільнення від подальшого відбування визначеного покарання. Залежно від виду вчиненого злочину її заява подається на розгляд щодо можливого звільнення після 10 або 25 років з дня вступу вироку в законну силу. За три роки до можливого звільнення засудженому надається право тимчасово залишити місця позбавлення волі, відвідувати рідних [1, с. 42–51].

В Україні для засуджених до довічного позбавлення волі існує можливість заміни призначеного покарання позбавленням волі на певний строк у порядку помилування, клопотання про яке може подаватися на адресу Президента України після фактичного відбуття засудженою особою не менше 20 років позбавлення волі. Відповідно до ст. 2 Указу Президента України «Про порядок здійснення помилування» від 21.04.2015 р., помилування засуджених здійснюється у вигляді заміни довічного позбавлення волі на позбавлення волі на строк не менше 25 років [2].

Особливості утримання осіб, засуджених до довічного позбавлення волі, регулюються Наказом Міністерства юстиції України № 2186/5 від 29.12.2014 р. «Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань». Так, особи, які відбувають покарання у виді довічного позбавлення волі, мають обов'язки і користуються правами людини та громадянина, за винятком обмежень, визначених законодавством для цієї категорії засуджених, а також установлених вироком суду. На засуджених до довічного позбавлення волі у повному обсязі поширюються основні права й обов'язки засуджених до позбавлення волі, що визначені Кримінально-виконавчим кодексом України, а також Правилами внутрішнього розпорядку установ виконання покарань [3].

Відповідно до п. 1 Розділу XXXIII «Особливості тримання засуджених до довічного позбавлення волі» Наказу Міністерства

юстиції України «Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань» № 2186/5 від 29.12.2014 р., для засуджених до довічного позбавлення волі, які не мають загальної середньої освіти, у виправних колоніях утворюються консультативні пункти, вони у визначений розпорядком дня час можуть користуватися телевізорами, придбаними за власний рахунок або за рахунок родичів, за наявності можливості розміщення їх у камері. Користуватися релігійною літературою та відправляти релігійні обряди засуджені до довічного позбавлення волі можуть тільки в межах камери або окремого приміщення, розташованого на території сектору максимального рівня безпеки, у вільний час та якщо це не порушує права інших засуджених. Засудженим, які з не залежних від них причин не працюють чи завантажені роботою лише частково, дозволяється придбавати продукти харчування і предмети першої потреби на гроші, одержані за переказами. Після відбуття п'яти років строку покарання засуджені до довічного позбавлення волі можуть брати участь у групових заходах освітнього, культурно-масового та фізкультурно-оздоровчого характеру [3].

Таким чином, в Україні діють умови і порядок відбування довічного позбавлення волі, які істотно відрізняються від існуючих в розвинутих країнах світу і не відповідають Європейським тюремним правилам, прийнятим Радою Європи. Цей факт виявлений при інспектуванні установ виконання покарання в Україні Європейським Комітетом проти торгтур, коли умови утримання осіб, засуджених до довічного позбавлення волі в Україні були однозначно визнані як не відповідні міжнародним стандартам поведіння із засудженими і були рекомендовані до перегляду [4, с. 36–42]. Прийняття прогресивного закону про довічне позбавлення волі дасть реальне підґрунтя для побудови дійсно цивілізованого, демократичного, справедливого, правового суспільства, де найвищою соціальною та моральною цінністю буде людина.

Список використаних джерел

1. Беца О. Довічне ув'язнення: яким йому бути. *Пожизненное заключение. Международные стандарты и практика в Украине и за рубежом*. Донецк: «Донецкий мемориал», 2001. 151 с.
2. Указ Президента України «Про порядок здійснення помилування» від 21.04.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>
3. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку установ виконання покарань» № 2186/5 від 29.12.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1656-14>
4. Скоков С. Исполнение наказания в виде пожизненного лишения свободы. *Пожизненное заключение. Международные стандарты и практика в Украине и за рубежом*. Донецк: Донецкий мемориал, 2001. 151 с.